

Книжка

Мене часто чи під час інтерв'ю, чи в приватній розмові запитують, як я написав свою книжку. А що я маю відповісти? Я, напевно, єдиний письменник, який написав книжку випадково! Уявляєте? Просто мені треба було щось цікаве, веселе і захоплююче писати, от і все. Бо коли почалася війна, я з перших днів публікував статті у фейсбуці, щоб збирати гроші на свині і робити тушонку нашим захисникам. Багато писав. Постійно. І тоді це стало для мене щоденною роботою, яку я мусив зробити і робив, щоб люди читали, донатили і знали, що тушонку робимо тисячі завдяки їхнім коштам. Так і з'явилася книжка — випадково.

Розкажую... Тоді, коли я працював над нею... Ой! Таке вам сплітаю — ПРАЦЮВАВ! Я писав книжку, навіть не знаючи, що я її пишу. Писав, складав вордовські файли у папку і пахав, як кінь. Поміж щоденним різанням свиней і біків, возінням м'яса, варивом тушонки, передаванням її на передок, концертами, зборами та вирішенням купи всяких питань і запитів захисників випадково і писалася ця книжка. Не так, що я в халаті сиджу на веранді в маєтку і сліпну над клавіатурою цілодобово. Не!

Але вже коли мені сказали: «Слу-у-ухай, чоловіче, а може, би ти то всьо якось за змістом склав вкупу і зробив книжку», я зрозумів, що, напевно, так і треба зробити. І я почав визнавати, як то надрукувати ту книжку.

Ну, я майже все робив в житті, але видати книжку! Пішов у видавництво, мене прийняли, як майбутнього парт-

нера по бізнесу. Все розказали, показали, пригостили чаєм з цукром... Я запитав, що там по грошак, бо те, що мені розказували до цього, я половину не розумів. Мені сказали, що за мене зроблять все — відредагують, оформлять, надрукують, продадуть, а мені віддадуть чисті гроші. Питаю — які гроші? Кажуть — 7% від виручки. І я зрозумів, що дадуть мені гроші, але в слові «гроші» наголос на другий склад.

Починаю цікавитися, як видати книжку самому. І пробу робити все сам. І закрутилося... Все якось робилося одночасно: паралельно, вздовж і впоперек над моєю книжкою працювали редакторка Наталя, верстальниця Оксана, дизайнерка Таня, Андрій робив сайт, я відкривав підприємця, шукав бухгалтера... І помало зі скрипом якось то всьо зрушилося...

Я постійно перечитував ту книжку, щось правив, викидав і дописував, переставляв і розставляв. Я в житті стільки не читав, як тоді. Ти читаєш, читаєш, а ті букви, як живі, бігають по папері. Потім я зрозумів, що після віскі не варто перевіряти тексти.

Виникло питання, яка має бути палітурка в тої книжки. А так, як я не художник і не дизайнер, то вирішив, що там має бути моя фотографія. Відразу набрав колегу, поїхав, пофоткався, вибрав ту, на якій я більш-менш схожий на людину. Послав дизайнеру, вставили, глянули — може бути, робимо.

Всі, хто тримав в руці книжку, кажуть: «Боже, який крутий задум автора. Прямо на грудях зобразити символ спокою — котика, який спить на планеті і цим заспокоює нерви у цілому світі. Бо, очевидно, що кіт уособлює тишу, красу, спокій, мир, порядок, врівноваженість і стриманість...» А я просто перед тим купив футболку в Волочиську на базарі за 250 гривень з отим котом та й вдягнув під піджак. Ніякого прихованого змісту я туди не вкладав! Але виявилось, що якось все зіграло! Хто би міг подумати? Чорний піджак,

футболка з котом і червона лінія через всю книжку, яка символізує собою червону лінію через всю книжку!

Фотографій не обробляв. Просто сфоткав і вставив. Тому так все вийшло, як є в житті. Нема там глянцевої краси вилизаних картинок, нема фільтрів гладкошкірих і зачісок барбершопських, нема фонів три-де-фантастичних і задумок геніальних. Просто фотографія, на якій людина, котрій за сорок. Ну, не приховаєш вже там нічого в таких роках. Сивина? А де її подіти? Фарбувати на чорно, як Зібров, якому на лиці 60, на голові 15? Та й борода сива чогось стала! Зафарбую її — скажуть, а то що за Джоні Депська Владзьова морда? Зморшки, звичайно, можна було би забрати з чола і вколоти силікону во ім'я отця, але я коли чую слово «силікон», то уявляю оту прозору субстанцію — силіконовий герметик до вікон і унітазу.

Багато чого стається в житті випадково. І як добре, коли випадковості такі приємні... Але і випадковості не випадкові, як казав вчитель Угвей.

То була перша моя книжка... І, можливо, в майбутньому, коли я стану справжнім письменником, а не випадковим, я не буду на обкладинці зображати себе. А може, й буду. Може, це буде моя фішка — на кожній книжці моя фотографія, щоб люди бачили, як я старію, блякне піджак, облазить на футболці кіт... А вже остання книжка буде на радість вам, мої читачі, але без мене))) Що скажете? Писати далі?

Марічка

Недавно колеґа сказав, що в ChatGPT-і замовив книжку. В штучного інтелекту, уявляєте? І він написав її за 15 хвилин.

Думаю, нічого собі! Штучний інтелект зміг написати книжку! То що отримується... Не буде більше письменників? Не будуть люди більше думати? Не будуть наші діти сидіти в бібліотеках і ритися в пахнючих книжках, виписувати цитати для дипломних, курсових і рефератів? Зрештою, вони вже давно того не роблять. На то є маєстро Гугл... Але там хоч вчитували і самі вибирали. А в ChatGPT-і будуть давати завдання: написати дипломну на тему: «Концептосфера лінгвістики у призмі семантики, яка освітлює глибину семіосфери, наближуючи архітектоніку до абсолютної епістемології». Три хвилини, і дипломна на столі.

Як же сумно, що ніхто з людей вже не буде писати про село... Про місто, про море, про гори... Вже не буде кому написати, як... я малим з розгону стаю на ригель, перескакую через пліт синіх штахетів і біжу, як дурний, стежкою, що курява за мною, як з вихлопної ГАЗону. З кушців до мене долучається Славко, як гоночне «Феррарі» з піт-стопу. То я свиснув, він відсвиснув, а це означає — бігом на став! Біжимо на максимальних швидкостях, бо треба відбігти від дому і то бігом, щоб не було чути, як мама покличе щось робити. А коли ти не чуєш, то і не знаєш, що вона тебе ввечері заб'є. Але інквізиція буде ввечері! А до вечора ще жити і жити! Купатися і купатися!

Долина за селом, але ще в селі, там, де хтось колись рядком посадив ясени. А може, там хтось жив і обгородив хату. Нема нічого вже — сотні років минули. Збавляємо газ, просто лопочемо ногами по порохах вулички і збігаємо вниз. Тут вже сліди від дерев'яних коліс возів, копита, ратиці, чоботи... Нагнулися, ну, бо ж ми слідопити, всьо ясно: тут йшли коні, корова, теля і дядько. Справа внизу, в самій долині, був старий закинутий колодязь. Завжди, коли я йшов на став, то мусів заглянути, плюнути і крикнути: «Е-е-е-ей!!!» Звідти заглядав такий самий, як я, ейкав до мене, я брав камінчик, і він зі звуком «тю-тю-тю...буй» падав в морду тому, хто заглядав знизу... Всьо, свою місію виконали: плюнули, кинули, крикнули, можна реготати і бігти далі.

...А колодязь був покинутий, бо там втопилася дівчина... Не можна було звідти пити. Дід розказував, що йому розказував дід, а його дідові — тато, що дівчина любила хлопця, але застала з іншою і втопилася.

...Цокотіння зубів між криком «Рятуйте!!!», який здавався ще страшнішим, бо він летів по трубі вверх до зірок, які заглядали на саме дно колодязя: «А хто то? Марічка? Ти чого там? Скочила через Івана? Дурна! Не маємо часу на тебе! Ми маємо мерехтити в небі! Бува-а-й!»

«Хто-небу-у-удь!!!» — ще страшніше крикнула вона. Крик полетів вверх і стало тихо, як в могилі. Мокрій, тихій і круглій. З маленьким німбом над головою і з прищиками-зірочками. Холодна вода обвивала її ніжне тіло в вишиванці, яке вже синіло від холоду. Вона голосно дихала, витискаючи з себе з кожним подихом стогін, щоб не було так страшно... Голова вверх, сльози, стогін і нігтями до скреготіння по слизькій, оброслій зеленим, бетонній стіні колодязя. «Мамо-о-о-о!!!» — крик переріс у шипіння скривленого рота красуні. Сині губи розтягнулися в смертельному сміху, оголивши вишкірені зуби. Біленькі, рівні, як кукурудзка... «Хто-небу-у-удь!!!» — і пальцями в шов до хрусту. Ногами пробувала знайти під водою якусь виїмку. Є! Зачепилася

пальцями ноги... зупинилася. Якби не ребра — серце вибило б дзюру і вирвалося через шкіру. Холод сковував, але всередині пекло. Перед очима був явір, він і тамта. Густе русяве волосся прилипло до голови і лізло в рот, забрала, плюнула і ще раз: «Іване-е-е!!!» Сльози гарячими доріжками потекли по лицю у відкритий, скривлений страхом і ненавистю рот. Солано. Плюнула. «Іване-е-е!!!» — пальці зірвалися з виїмки, і вона пірнула, кричачи у воді. Розплющила очі і через мерехтливу воду побачила, як бульки поплили догори. Втишилося — зірочки. Випірнула. Ще раз зловилася. Тупий біль від зламаного назад нігтя пронизував голову. «Іванку-у-у... що ти наробив!» — вже тихіше кричала вона, бо душили її холод, відчай, ненависть і зраджена любов... Лице стало спокійне, зелені очі дивилися на кружечок неба... Гарна, як квітка, мокра, мила, ніжна і молода... «Шо ти наробив?...» —

на вустах з'явилася посмішка. Вже не було зимно. Звикла, напевно. Серце тупотіло з середини вже не чоботами, а босими ногами... Зірочки мерехтіли собі. Пустилася. Помутніли від води зірочки.

Десь в голові: вони двоє стоять один навпроти одного через плетений паркан, на ньому сушитися глечик з молока догори дном, вона сміється і дивиться на нього — гарного, такого всього її і тільки її. І уявляє, як вона, старенька, з онуком чекає діда Івана з поля...

...А яка була колись гарна, зеленоока, розумна, всі хлопці на вечорницях дивилися на неї, чухаючи потилиці, а вона сміялася, закидаючи голову ввверх, таким сміхом, що неможливо було забути. Спідниця, чоботи, вишита хрестиком блузка, два кутасики на червоних шнурочках стягували посередині двоє високих і підскакуючих грудей. Загорілі руки з довгими пальцями — породиста. Те, що робилося в неї ззаду — ніхто з хлопців не міг забути. Йшла, а там крутилося. Минаючись з нею на «Слава Ісусу Хресту», всі оберталися, навіть дівчата, бо ні в кого такої не було. Вона всім снілася. І молодим, і старим. Вона була та, за поцілунок якої кожен життя віддав би, але в неї був Іван...

Мощний, як троє, великий, як двоє, красивий, як всі... Один-єдиний, той, за кого вона би і в вогонь, і в воду. Той, з яким вперше і востаннє! З яким планувала діточок, хатинку з лавочкою на призьбі, поле. І до смерті в яблуневому садочку прожити. Той, котрим жила і дихала. Той, котрий обіцяв, казав і розказував. Той, в чиїх обіймах тряслася, мліла і дихала через раз з відкритим ротом, і здригалася, закриваючи очі... Шепотіла: «Тільки ти...і я». Той, кому би небо прихилила...

В той теплий серпневий вечір його не було на вечорницях — не прийшов. Хтось шепнув, що він п'яний і з Оленкою на старому яворі під річкою коло кладки. Потемніла Марічка на білому личку. Впилася пальцями в долоні і пішла. Помало.

Почало пекти в голові, здавалося на якусь мить, що пропав зір, не, бачить. Серце товкло по ребрах зсередини, рухаючи вишиванкою. Не могла надихатися, розв'язала кутасики — не допомогло. Горло стискалося і було тільки чути шипіння. Побігла. Знала, де лежав біля річки зламаний явір. Підкралася. Прислухалася. Тихо. Ближче. Є хтось. В темноті побачила тільки його силует. Сидить. Ближче... ближче... Сам... Відлягло. А, не!!! Вона перед ним спиною на дереві, так, як було в неї, так, як любила. Підійшла, подивилася і побігла...

Так, як ніколи: з ненавистю, розпачем, пусткою і дзвінким болем у всьому тілі. Вибігла на дорогу і почала йти, відмахуючись руками від нічого, як від бджіл. Блузка була мокра, Марічка відчувала літній холод на грудях від вогкої тканини. «А-А-А-А-А-А-А!!!» — заревіла вона страшним криком скаженої на ціле село! У всіх, хто був біля клубу, пішов мороз по шкірі. «То вона...» — заговорили всі і почали збиратися додому, бо зрозуміли, що страшна біда в селі...

Оленка, сидячи голою на яворі, натягувала спідницю, ревіла і тряслася, як від чорної хвороби. Почувши крик, вцепилася руками у волосся і зі страхом скрутилася під дерево. Іван стояв, як струна, прислухаючись до віддуння, і шепотів: «Господи, не покинь мене... Господи, прости мене...»

Не знаю, чи Chat GPT зможе таке написати... Може, й зможе, але як, якщо він там не був... Пішов ти в сраку, Chat GPT!